

**INTERVIEW Michiel Westbeek
2 september 2020**

Door Karlijn Vermeij

Hoe reflecteer je op een crisis als je er zelf middenin zit? Met *UITBRAAK* – een *quarantaineklucht* blikt kunstenaar en toneelschrijver Michiel Westbeek terug op de eerste weken na de lockdown ten gevolge van het coronavirus in maart 2020, een traumatische tijd die naast duivelse dilemma's ook voor heel wat absurde situaties zorgde. Tijd voor een collectief verwerkingsmoment? Liever een humoristisch theaterstuk over menselijk gedrag ten tijde van een crisis. Westbeek: 'Het stuk gaat niet alleen om de vraag óf je je aan de regels moet houden, maar ook om waar je op moet letten áls je je vooral aan die regels houdt.'

De organisatie van Gronings Vuur vroeg SIGN en andere Groninger instellingen om een kunstenaar te zoeken die binnen het project een kleiner traject zou doen. Door zijn praktijk op het grensvlak van kunst en theater werd gekozen voor een theaterstuk van de hand van Westbeek. *UITBRAAK* wordt opgevoerd door een club amateurspelers van Openluchttheater Sellingen, waarvan de meesten uit Westerwolde en omstreken komen. Westbeek: 'Het is een ongelofelijk leuke club spelers die heel erg blij is om weer los te mogen. De meesten spelen al jaren in Sellingen, maar ook bij andere amateurgezelschappen in de provincie of in Stad, dus die hebben wel wat uren op de planken gemaakt. Een ander was nog maar net begonnen bij het Openluchttheater vlak voor corona uitbrak, dus die wordt direct in het diepe gegooid.' De klucht van Westbeek is te zien tijdens *Sellingen Aans* op 12 en 13 september, een montagevoorstelling van theatermaker/regisseur Karin Noeken als onderdeel van Gronings Vuur in het Openluchttheater Sellingen.

UITBRAAK is, zoals een goede klucht betaamt, als een kleinere voorstelling van een half uur binnen een grotere voorstelling geplaatst. 'Dit is precies hoe een farce oorspronkelijk is ontstaan in Frankrijk in de late Middeleeuwen', vertelt Westbeek. 'Het waren vaak korte komische, groteske theaterstukjes die als vulsel tussen de meer serieuze voorstellingen in zaten. Ik heb veel onderzoek gedaan naar de klucht als theatervorm en waar ik op uitgekomen ben qua definitie is: een klucht is een serieus toneelstuk op rolschaatsen.' Westbeek schreef eerder al een aantal theaterstukken, maar een klucht is voor hem nieuw: 'Het uitproberen van nieuwe vormen vind ik sowieso altijd tof, om met formeel onderzoek iets nieuws onder de knie te krijgen en het dan niet helemaal te doen zoals mensen het verwachten', legt hij uit. 'Heel veel kluchten zijn een heleboel grappen met een paar personages en een plot eromheen, maar bij mij is het precies de andere kant op gegaan – wie zijn de personages en hoe verhouden zij zich tot elkaar? De spelers moeten een personage spelen waarbij de grap die ze vertellen onderdeel wordt van het verhaal, in plaats van dat zij de boel onderbreken om een grap vertellen. Bij een vrijere voorstelling is het maakproces veel intuïtiever en is er meer ruimte voor improvisatie. Bij een klucht moet alles kloppen, ook omdat je in mijn geval maar dertig minuten hebt.'

Dat de klucht van Westbeek gaat over de lockdown ten gevolge van de coronacrisis in maart, komt voort uit een samenloop van omstandigheden. Westbeek: 'Eerlijk gezegd denk ik dat als dit project er niet geweest was, ik niet op deze manier over corona of quarantaine had geschreven en zeker niet op dat moment. Ik wist al een half jaar dat ik iets voor Gronings Vuur ging doen en toen corona uitbrak, was het onduidelijk hoe en wanneer het zou doorgaan. Toen duidelijk werd dat de uitvoering in september zou plaatsvinden en ik erachter kwam dat er een lange geschiedenis van kluchten was in Westerwolde, was het voor mij: 'één en één is twee'. Het voelde als het meest zinnige idee om daar te doen, als iets wat echt betekenis kon hebben en niet iets wat vanuit mijn behoefte als kunstenaar in de eerste plaats opgelegd werd aan de inwoners van Westerwolde.' Voor Westbeek kwam het persoonlijke gedeelte pas later, toen hij terugblikte op hoe hij als 'risico-doelgroep' zelf de eerste angstige weken na de lockdown doorstond: 'Vorig jaar

lag ik met een heftige luchtweg-aandoening in het ziekenhuis, waarbij ik in coma heb gelegen en beademd ben. In theorie had ik daar zo weer kunnen liggen als ik besmet zou raken met het coronavirus. Toen ik na zelf-quarantaine weer naar buiten mocht, wist ik dat het stuk zou gaan over die collectieve angst van de eerste twee weken. Dat de minister-president zegt dat je misschien niet allemaal meer terecht kan in het ziekenhuis. Dat alleen al is bijna traumatisch voor een volk. Daar kwam het idee vandaan om daar iets mee te doen.'

Een komisch theaterstuk schrijven over een ernstige ziekte als corona was niet de insteek – de manier waarop mensen met deze ziekte en elkaar als gevolg hiervan omgaan echter wél. Westbeek: 'Het moment dat ik zeker wist dat corona een perfect onderwerp was voor een komedie, was toen heel Nederland hier op dinsdag massaal stond te klappen voor de zorg en op zaterdag met miljoenen naar het strand ging. Ja, belachelijker kan ik het niet verzinnen. Daar gaat het over, over die reactie. Daarom is het stuk expliciet één week na de lockdown gesitueerd, toen het ging over de vraag: moeten we ons aan regels houden of niet? Hoe moeten we handelen? Er spelen ook nog allemaal eigenbelangen mee, mensen willen van alles en dat kan dan niet.' Bijkomstig voordeel van deze plaatsing binnen de recente geschiedenis is dat wij er als publiek allemaal zelf bij waren en ons makkelijk kunnen verplaatsen in de personages. Maar zullen mensen in september niet helemaal corona-moe zijn? De kunstenaar hoopt daar eigenlijk wel op, want dat zou betekenen dat we geen tweede golf hebben gekregen. 'Ik heb liever dat iedereen denkt, poeh, dat is zo lang geleden en dat mensen m'n stuk om die reden niet leuk vinden, dan dat we er nog middenin zitten. Door het stuk te plaatsen in die eerste weken, sta je even stil bij wat je zelf toen gevoeld hebt. Wie weet kan het stuk via de humor die erin zit een fijne manier zijn om terug te denken aan iets wat heel pijnlijk was.' Voor een discussie achteraf staat Westbeek zeker open, mits coronaproof.

'Het stuk is een oproep is om je verantwoordelijkheid te nemen en de veiligheid en de gezondheid van iemand anders waar mogelijk boven je eigen directe belang te stellen, meer dan dat het een antwoord geeft op hoe je dat dan moet doen', besluit Westbeek. 'Ik ken veel mensen die het heel zwaar vonden om zich aan de regels te houden, bijvoorbeeld dat je niet bij oudere of zieke familieleden op bezoek kon. Ik kan meevoelen met mensen die iets extreems willen doen om zo'n situatie op te lossen, zoals in mijn stuk gebeurt. De zorginstelling heeft dan ook een centrale rol, omdat het mij een perfecte locatie leek om allerlei morele vraagstukken voor te leggen. De hoofdverpleegster in het stuk zoekt oplossingen die voortkomen uit het verlangen om iemand anders belang voorop te stellen. Ik vond het belangrijk om dat erin te verwerken, omdat het niet alleen gaat om de vraag of je je aan de regels moet houden, maar ook om waar je op moet letten als je je vooral aan die regels houdt. We zoeken allemaal onze weg daar doorheen.'

Michiel Westbeek (1989) is schrijver en kunstenaar. Hij heeft een achtergrond in Nederlandse literatuur, en studeerde beeldende kunst aan de HKU en het Frank Mohr Instituut te Groningen. In zijn werk, waaraan vaak een uitgebreid onderzoek voorafgaat, vormt het schrijven de motor; de teksten die op deze manier ontstaan, worden vertaald in andere media; performance, film, audio, waardoor Westbeeks praktijk de grenzen tussen beeldende kunst, theater, film en performance overstijgt. Westbeek exposeerde eerder in Nieuwe Vide, Museum Bergen, Sign en in Duitsland bij Galerie Westwerk. Daarnaast schreef en schrijft hij in opdracht van De Tekstmederij, Toneelschuur Producties en ASKO-Schönberg.

UITBRAAK – een quarantaineklucht

Tekst en regie: Michiel Westbeek

Spel: Jacqueline Reems, Ria Ensing, Lia de Boer, Hans Jalving, Janny Veninga